

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Ogiasi se računajo trislojna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Ne sodite, dokler niste čitali!

In ko ste prečitali, ali ste našli v listu izraz Vam podobnega mišljenja? Morete potem odrekavati važnost in potrebo tacega glasila, kakor je Naš List? Zato opozarjajte nanj svoje prijatelje in znance; zahtevajte ga po vseh javnih lokalih; podpirajte nas s svojim sotrudištvom in nasveti! Če poznate neizmerne težave, ki so stavljen pri nas vsakemu iskrenemu in odkritosrčnemu delu, potem nam pomagajte razbistriti politično mišljenje Slovencev! — Pošljite nam imenik svojih znancev, o katerih menite, da se skladajo vsaj v glavnem z Vašimi mislimi in ki bi se morda hoteli naročiti na Naš List. Zaznamujte tudi osebe, katerim naj pošljemo po več številke na ogled. Majhen je ta trud, a tem večja Vaša zasluga! Kdor pa ima predsodke, temu recite: Ne sodi, dokler nisi vestno čital! —

Dvoje vprašanj:

Kdo je z nami? — Kdo je proti nam?

Že površen pogled v razmere na Slovenskem nas prepriča o sledečem: razkosani smo po ozemlju in politiki v glavnem na pet delov. Na ta način so razdrobljene tudi vse naše moči in skupen nastop za življenske pogoje našega naroda je spričo takih okolišnosti popolnoma nemogoč. Če premostimo vso dobo do najnovejših dni, smo se morali zadostno prepričati, da ga ni trenutka v slovenski politiki, o katerem bi lahko trdili, da je vstal ves narod kakor en mož za eno skupno misel ali idejo. Ta nepobitna dejstva so sijajen dokaz, da so bila dosedanja dela slovenske politike povsem zgrešena. Treba je združiti delavno silo celega naroda v skupni boj za slovensko neodvisnost in svobodo. Ali ni naš namen, samo hoteti politično svobodo, hoteti socialno pravičnost — ne samo hoteti v svojih srečih, ampak mi hočemo o tem tudi javno govoriti in v ta namen neutrudno delati, ne da bi nas strašile pri tem kake ovire. Prišedši do tega spoznanja, smo čutili kot svojo dolžnost, slovenski narod, živeč po Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, Goriškem in Primorskem, politično izobraziti v tem smislu, da se zave svojega položaja in svoje naloge. Zato obstoji naš program najprej v vzgoji slovenskega ljudstva, kajti naš nastop je pomenljiv le tedaj, če smo stali svoj narod duševno in telesno sposoben za boj, ki ga menimo biti v prid gospodarski in politični osamosvojitvi vseh Slovencev.

Niso nas priklicale na dan niti stare tradicije ne nezmotljive dogme katerekoli stranke, pač pa misel, ki bi morala postati vsem Slo-

vencem skupni cilj: boj za svojo neodvisnost. Temu boju hočemo dati enotno lice s tem, da si skušamo pridobiti enakomiselnih po vseh kronovinah, kjer je naseljeno slovensko ljudstvo. Ves narod mora postati nositelj tega boja, in to je mogoče le tedaj, če je organiziran v politično stranko.

To poslednje dejstvo dokazuje in utemeljuje potrebo nastopa nove struje v slovenski politiki. Vporabljuje vsa primerna in razmeram odgovarjajoča sredstva se bo morala boriti ona za dosego gospodarske neodvisnosti slovenskega naroda, boriti se proti njegovi politični brezpravnosti in ga dvigniti duševno čim najvišje mogoče. Za enake dolžnosti mora zahtevati enake pravice in se ne boriti samo proti zatiranju naše vlade in izkoriščanju po tujih podjetnikih, ampak sploh proti vsakemu izkoriščanju in tlačanju, in naj prihaja to že od kjerkoli. Ona mora obsojati najstrožje vsake predprave, ki jih ima, ali pa se jih polasča kak narod, kak družabni razred ali pa celo le posameznik in to zbog svojega rodu, posestva ali slučajne višje umske izobrazbe.

Kot sredstva, ki jih hoče vporabljeti za razširjenje takih načel med ljudstvom, ji mora biti časopisje, javna predavanja, ljudske knjižnice, društva in shodi.

Eno najvažnejših pripomočkov za višjo ljudsko izobrazbo pa so dobre šole. V ta namen je treba popolne preosnove ljudsko-šolskega pouka, ki je zlasti v obmejnih krajih nepopisno zanemarjen. Poleg ustanovitve novih ljudskih in nadaljevalnih šol zahtevamo svoji narodnosti primerno število srednjih in višjih šol.

Kakor tudi pa so cilji, katerih uresničenje smatramo kot končni uspeh svojega boja, veliki, vendar niso stavljeni ti samovoljno. Kdor razumeva čas in ne gleda naših razmer s prenapetega strankarskega stališča obstoječih strank, bo razumel tudi naš nastop. Kdor hoče ovreči nas, mora izpremeniti prej obstoječe razmere na Slovenskem. Vemo pa tudi, da ni naša naloga, predpisavati razvoju pot. Na nas je samo, odstraniti ovire in zapreke — napredku.

*

S tem smo obrazložili svoje glavne in vodilne misli. Kdor se strinja z njimi ali hoče delati na njih spopolnitvi, je z nami, kdor pa zanika potrebo združenja Slovencev vseh dežel v eno veliko politično stranko v gorenjem smislu — ta je proti nam!

Kaj hočemo?

I.

Vsak političen list mora znati, kaj hoče, po kateri poti hodi, zato pa čuti uredništvo kot svojo dolžnost, povedati, v kakšni smeri hodi. —

Brez strahu stopamo po preteku prvega leta pred slovensko javnost, kajti pisanja o politiki nismo smatrali za rokodelstvo, s katerim se peča človek le zato, da si služi s tem svoj vsakdanji kruh, tudi nismo menili, da je politika kakor umetnost, s katero se more baviti

edino srečen posameznik. Nasprotno. Pečanje s politiko smo smatrali za dolžnost vsakega državljana. Politika nam ni bila slava, rodoljubja si nismo šteli med svoje zasluge. Prvi pogoj v boju, ki smo si ga naprtili, razširjajoč misli o novi slovenski politiki, pa nam je bilo varovanje ne samo osebnega, ampak tudi političnega poštenja. V koliko so vpoštevali naši nasprotniki ta predpogoj vsake resne, stvarne in koristne razprave, o tem je imelo slovensko občinstvo večkrat priliko prepričati se na svoje lastne oči.

Značilno je in žalostno obenem, da so si mogli ustanoviti prav taki ljudje celo svoje stranke, s pomočjo somišljenikov so si ustanovili velike časopise. In zanimivo bi bilo raziskavati, koliko ljudi je izgnalo baš to pisanje iz te ali one stranke; kako so se trgale drugje razne osebe za službe pri teh novinah itd. Ozirni na svojo osebo pa so se masčevali kot izdajalstvo nad svojim narodom. In tako se je zgodilo, da ni le naša dosedanja politika grobokop slovenskemu narodu, ampak da je zavladovalo že tudi med njenimi voditelji nesoglasje in občna nezadovoljnost. Naša politika je oskrnila slovenski narod, kajti njeni boji so se izeimili v srdita osebna preganjanja in sramotitve, in če ne nastopimo proti njej, potem se zna prigraditi, da ubije naše ljudstvo. Nezmožnost naših dosedanjih politikov zapeljuje tudi nekatere, da obsojajo ljudstvo in mu ne zaupajo več politične zmožnosti. Ali tako mnenje je povsem neutemeljeno, kajti ne pomislijo, da politika ne vzgaja samo, ampak da tudi demoralizuje.

Celo človeško dobo nazaj ne moremo imenovati niti ene za celokupen narod važne pridobitve, s katero bi se lahko ponašali naši voditelji. Slovenci smo n. pr. v Avstriji edino ljudstvo, ki nima svojih osnovnih in srednjih šol, in naša politika nam ni mogla pridobiti zadoščenja niti za to žalitev. Naša politika ni ganila niti s prstom ob gospodarskem prevratu v Evropi, da bi nas ekonomski osamosvojila. In le tako je mogoče, da smo ostali Slovenci brezdomovinci, kajti zemlja, kjer nam gospodari tujec, ni in ne more biti naša domovina.

Usoda slovenske politike je bila do zdaj v rokah mož, katerim je veljala strast več kakor razum, oseba več kakor stvar. Bili so sicer tudi nekateri duševno visoko stoječi vmes, ali spričo večine so padli tja do brezpomembnosti, ali so se izognili terorizmu strank s tem, da so poskusili srečo drugje. Zlasti zanimivo je zasledovati ta proces v liberalni: izstopali so iz nje moške in iskali zavetja pri slovenski socialni demokraciji, drugi zopet v klerikalni, ker so se podvrgli rajši večini (ki jo ima ta v narodu za seboj), kakor pa da bi prenašali tiranijo liberalnih. Nasilnost manjšine je izzvalo masčevanje, kajti preden se da kdo tlačiti po manjšini (v liberalni so se zlasti nekateri v tem odlikovali), služi že rajši tam, kjer je masa, večina. Največ teh intelektualnih pa se je sploh umaknilo z javnega pozorišča, tako da danes prav lahko rečemo, vsaj kar se tiče liberalne in klerikalne, da je vsa naša resnična inteligenca, ves pravi duševni cvet naroda izven sedanjih političnih strank.

Voditelji, v katerih delovanju leži usoda našega ljudstva, so tirali s tem, da so postali že davno nezmožni pogledati malo preko obzorja svoje športne in sebične politike, razmere v našem javnem življenju do nevzdržljivosti.

Zavedali smo se vsega tega in zato smo vstali s ponosom in veseljem, z vero v zmago. Nismo se vsedli za pisalno mizo in dejali: Zdaj pa hočemo zasnovati novo gibanje. Nasprotno. To, kar se je gibalo okoli nas, nas je tudi rodilo. Ne samo v ljubezni do resnice, ampak v dejstvih, ki smo jih omenili zgoraj, je utemeljen naš nastop. Politika nam je postala ozir na skupne interese naroda.

Zato je pomenjal naš nastop oznanitev novih ljudi, nove struje, ki ni močna zaradi oseb, katere pripadajo slučajno k njej, ampak zaradi novih idej in ciljev. Z zaničevanjem dosedanje politike smo stopili na polje učenja, na polje dela. In kakor pravi Zola, da sta pouk in veda revolucija, tako bi se reklo lahko tudi našemu nastopu. Ali ne bi nas prav pojmlil, kdor bi mislil, da nameravamo kaj razdreti, uničiti, kajti odstraniti gnulobo se ne pravi — podirati. Poleg tega vemo tudi, da je vsak poskus proti življensko močni struji brezuspešen in prav zato gledamo lahko z nasmehom vse poskuse svojih nasprotnikov, siloma zadušiti novo gibanje.

Našim dosedanjim voditeljem se je posrečilo samo eno: izločili so boj za velike ideje in cilje iz naše politike. Vzeli so ji pravi delokrog. Celo z narodnim vprašanjem se niso bavili niti resno niti stvarno. Argumenti in stvarnost nasprotnikov jim je postala smešna. Za svoje poskuse odgovarjajo kvečem skupini, ki jih je ravno dvignila na ščit; da bi polagal kdo račun celemu narodu, ne najdemo nikjer v slovenski politiki. Izločili so skupnost, celoto, in mesto nje so uvedli separatizem. In žal, da se jim je ta poskus obnesel: danes nismo ločeni samo teritorialno na pet delov, ampak razkosani smo tudi politično. In proti temu se upiramo.

Res je, da je omejeno vse naše delovanje do zdaj na pisano besedo, ali tako je tudi prav: v prehajalni dobi smo, v dobi učenja. Pri tem pa ne zakrivamo svojega namena: z vzgojo, z agitacijo in z organizacijo si hočemo izvojevati zmago.

To morajo čutiti tudi naši nasprotniki. Na eni strani mi — na drugi skupna sovražnika. Gre se zdaj za zmago, za življenje, ali ne bojimo se pri tem boju osebnega in političnega sumničenja. Taki napadi nas morejo le vzpodbuditi k novemu delu: nasprotniku so pošli vsi razlogi. In to nam zopet spričuje, da smo blizu odločitve, kajti kjer ni razlogov, tudi ni znanja, kjer ni znanja, ni — politike.

II.

Ali poleg teh domačih vzrokov utemeljuje naš nastop tudi zunanji: avstro-ogrske državno-politične razmere.

Kdor pride ravno med ljudstvo in ima vsaj nekaj človeške razsodnosti, mora opaziti na prvi hip, kakšen je današnji položaj v mo-

narhu. Po časopisih pišejo tako mnogo o krizi na Ogrskem, ali nimamo je samo tam. Kriza je nastala v celi monarhiji: habsburško-lotrinška vladarska hiša ima pri nas danes nezavidljivo stališče. Ali pravi vzrok krize je naš vladni sistem, ki ni smatral ljudstva, ampak le uradnike in vojaštvo za oprode, za okostje države. Nihče ni pomislil, da niso upravne oblasti podlaga državi, ampak nasprotno, da so nje podrejeni organi.

Centralistični sistem, ki ga zasledujemo pri nas zlasti izza Marije Terezije in Jožefa II., se je izkazal v Avstriji povsem anorganskega značaja. Tudi tisti, ki so dosihdob imeli vero vanj, so morali spoznati, da pelje tak način vladanja v pogibelj.

Naš parlament, ki je psihološki zvezan s prizadevanjem Jožefa II. in ki bi nam moral predočiti vsled tega predpodobo edinosti, celote je dosegel baš nasprotno: mesto da bi združeval, razdira in je moral razdirati, razvnel je mednarodni največji nestrpnost. On je pravi povzročitelj šovinizma. Omejil je ljudstvom obzorje, mesto da bi je zvečal, kajti naravno je, da so izginili na torišču tolikih narodov vsi večji cilji, med tem ko so prišli separatistični in pri tem personalni interesi vedno bolj v ospredje. Pri tem so se ljudstva državni ideji odtujila in narodi so postali mesto vzgojeni zanjo, ne le državi, ampak tudi vladarski hiši nevarni elementi. Ker so hoteli udušiti večji narodi pokret manjšega, je bila le naravna posledica tega, da so postala nasprotstva vedno bolj napeta, mesto da bi plegla — dokler ni bila pot k izhodu založena s popolnimi nesporazumljenji narodov. Pod temi strastnimi malenkostnimi prepiri so padale tudi najboljše državne moči. Kaj se zgodi z našo državo v slučaju vojnih ali drugih socialnih prevratov v Evropi, je sicer veliko ali netežko vprašanje, kajti znane so že precej na drobno aspiracije tujih držav na našo zemljo: Nemčije in Italije.

Česar še ni zgrešil parlament, to je dopolnila vlada s svojimi nemškimi upravnimi oblastmi. Mesto da je skušal stopiti kdaj vladar z našim narodom v neposredno zvezo, je moral poslušati naše zahteve iz ust aristokratov, deželnih predsednikov. Naše življenjske potrebe bi hotela odločati krona kvečemu po ministrih, ki nimajo nobenega niti posrednega niti neposrednega stika z našim narodom, torej ne morejo pojmiti in razumeti potreb slovenskega naroda. Ker pa nas ne poznajo, ne morejo čutiti z nami in nas tudi upoštevati ne morejo. Le tako je mogoče utemeljiti žalitve, ki se prizadevajo našemu narodu z najvišjih mest. Dejstvo, da nimajo ne koroški ne štajerski ne kranjski ne tržaški ne goriški Slovenci svojega lastnega uradniškega osebja in šol, kolikor jim jih gre sorazmerno njih narodnosti, da je n. pr. na kranjskem predsedniškem mestu tujec — takih dejstev ne moremo smatrati drugače, kakor javne sramotitve slovenske narodnosti.

Krvice, ki se nam gode pod našim sedanjim vladnim sistemom, niso nikjer utemeljene. Ali s tem, če se vedno le sklicujemo na

jen celo slavni Dostojevski na dva meseca ječe. Tekom dvajsetih let je romalo nad 8000 kmetov v sibirsko rudokope.

Leta 1855., prav ob času krimske vojske, je umrl starokopitni in vsakemu svobodnemu pokretu sovražni Aleksander I. in sledil mu je njegov sin Aleksander II. Da je bil ta reformam mnogo bolj prijazen, je umljivo. Sam je trpel mnogo pod nasilstvom svojega očeta in tako je izkusil na sebi, kako prijetno je okušati tiranstvo.

V istem času je divjala na jugu krimska vojska, ki ima z zadnjo vojsko Rusije z Japonci mnogo sličnega. Kakor sedaj, tako je bilo tudi tedaj glavno zlo v ruski vojski demoralizacija vladnega upravnega aparata. Ker ni bilo nobene kontrole, so delali ljudje, kar so hoteli. Njih namen je bil samo, polniti si žepe. To našo trditev dokazuje cela vrsta obravnav proti sleparjem — in to so bili veliki podjetniki, tovarnarji, generali itd.!

Vse to je vplivalo na carja, da se je lotil prav resno dela. Dobo, v kateri je vladal, imenuje ruska zgodovina „epoho velikih reform“

rala izkusnja zaupje dabo do mora povesti. An to pravico stremo la tedaj de je dvigneno iz dna. Z drugimi besedami, da smo v slovenski svoj narod, kdo je njegov glavni nasprotnik. Ne Nemci ne Italijani, ampak naš vladni sistem. Če znamo interesirati svoj narod na takih velikih vprašanjih, potem je že tudi odgovorjeno, s kakšno taktiko moramo stopati proti uničujočemu vplivu klerikalizma in liberalizma.

Vlada pa, zaznavši dalekosežnost tacega dela in neprijetni položaj, v katerega pride vsled tega, bo skušala odpraviti nekaj teh krivic, vsaj za trenotek, dokler se glavni ropot ne poleže. Naj stori to na kakršenkoli način — ali to je gotovo, da tudi za vse uradništvo iz naših vrst na Kranjskem s predsednikom vred, na Goriškem in Štajerskem ne žrtvujemo niti enega koroškega ali tržaškega Slovenca. Geslo nam je: vse ali ničesar!

(Dalje sledi.)

Splošna volilna pravica in žensko vprašanje.

Leto 1906... na pragu novodobnega socialno-političnega življenja. Kar se nam je zdelo pred letom še nemogoče, je danes malone zagotovljeno. Proletariat doseže svoje pravice v najkrajšem času... ali pa... Obenem z zahtevo delavstva po splošni volilni pravici se je razvilo odločno gibanje druge stanovske organizacije, organizacije žen, ki je dosedaj nismo upoštevali; ali pridejo časi, ko bomo primorani dati jim pravice, ki jih zahtevajo. Sicer je zahteva delavstva po volilni reformi v ozki zvezi z isto žen, kot je bilo izrečeno to na mednarodnem socialističnem kongresu v Amsterdamu z enketo komiteja avstrijskih socialno demokratskih žen:

„Izvajaje iz premisleka, da se zamore od pomoči kapitalističnemu izkoriščanju le s pomočjo gospodarske, duševne in politične opolitve vseh brezpravnih in zatiranih, je uvidela socialna demokracija vseh dežel že zdavno dolžnost potegniti se za pravno enakost obeh spolov in priboriti ženam politične pravice, posebno pa volilno pravico...“ Vprašanje pa je, ali bo delavstvu mogoče priboriti tudi ženam prijazno in ugodno volilno reformo; najbrže bo splošna volilna pravica omejena, le na moške in žena bo morala ostati še nadalje zvesta državljanka — brez pravic, a polna dolžnosti in obveznosti napram državi.

Politike držav tekmujejo medsebojno glade krivice napram svojim državljanom, zlasti pa se godi to napram ženstvu, ki ima z malimi izjemami neglede na svoje zmožnosti manj pravic kot razni izvrženci človeške družbe, pač pa iste dolžnosti in obveznosti kot vsak drug državljan.

Da je to velikanski nedostatek državno politične ekonomije in rak-rana državne kulture, nam jasno kažejo države, kjer ima ženstvo popolno svobodo in vse politične pravice...

in res izvirajo iz tega časa porotne obravnave, obrtne in strokovne šole, novi predpisi za finančno gospodarstvo po mestih in deželi, novi kazenski zakoniki, samouprava okrajev, znana pod imenom „zemstva“ itd. Vse to je njegova zasluga. Dne 19. februarja 1861 je oprostil kmete tlake in desetine.

S strahom je opazovala vse te napredne reforme starokopitna stranka na dvoru, vendar ni mogla vzlic napornemu prizadevanju pregovoriti carja, da bi odstopil od njih. Reakcionarje v carjevi okolici so bili vedno v manjšini, dokler ni izbruhnila leta 1863. vstaja Poljakov in Litavcev. Zdaj naj pogleda car, kam ga je privedla njegova politična strpnost in prijateljstvo po svobodi. Aleksander II. se jim uda in postane s tem trenotkom eden glavnih nazadnjakov v deželi. Dal je zapreti vse nemirnejše duhove znani Černiševski je presedel 19 let v Sibiriji. Zaprta sta bila tudi učenca francoske utopistično socialistične šole Pisarev in dobroljubov. Anarhist Karakasov iz Ištutinove zarote je poskusil l. 1866 atentat na carja, ki pa se je srečno ognil veji nevarnosti.

Razvoj revolucije v Rusiji.

(Konec.)

Novi vladar je sedel na svojem despotskem prestolu celih 30 let, ali vsa ta doba ni bila nič drugega kakor niz zatiranja. Plemenitaži „bojari“ so bili v deželi absolutni gospodarji, kmet je bil neodvisen od njihove volje. Kdor pa se je poskušal pritožiti proti bojarom, ni dobil nikjer pravice. Vsled tega je nezadovoljnost med kmeti vedno rastla, upirali so se, ali vojaška oblast je vsak upor kmetov krvavo zatrla...

Zatiranje kmetov pa ni bila nobena tajna stvar. V boj za njihove pravice so se postavljali najslavitejši ruski pisatelji, pesniki in učenjaki na šolah. Slavni kritik Bjelinski, Ivan Turgenjev, Nekrasov, Dostojevski itd. — vsi ti so se postavili v boj za osvobodjenje kmetskega stanu. Znani ruski pisatelj Saša Hercen, o katerem pravijo, da ima marsikaj sorodnega duha z našim Prešernom, je bežal v London, kjer je ustanovil svoje politično glasilo „Zvon“, ki se je vtihotapljal v Rusijo. O priliki obtožbe veleizdaje po Petraševskem in tovariših, je bil obso-

in te države zavzemajo prvo mesto v svetovni kulturi.

Štiri države ameriške unije: Utah, Kolorado, Idaho in Wyoming so dale ženam popolno komunalno in politično volilno pravico in izpričevala vseh merodajnih političnih faktorjev izpričujejo, da se žene vedno poslužujejo svojih pravic, ne zanemarjajo rodbinskih dolžnosti in je enakost obeh spolov le v blagor kulturnem razvoju države. Povsod se izvršujejo volitve mirno in dostojno — ne tako kot n. pr. na Ogrskem ali tudi pri nas v Avstriji — in volijo se moške, ki so res politično zreli in vredni zaupanja svojih volilcev. In kako se misli po 25. letih uvedenja ženske volilne pravice v Wyomingu, izpričuje adresa, ki jo je 12. novembra 1894 razposlalo ljudsko zastopstvo te države na vse parlamente sveta in se glasi:

„Izvrševanje volilne pravice žen v Wyomingu ni imelo nobenih slabih, nego na veliko strani zelo dobre posledice. Pripomoglo je odstraniti zločinstvo in siromaštvo iz države in to brez vsake nasilnosti — nadalje je doseglo mirne in redne volitve, dobro vlado, znatno višjo stopnjo civilizacije in javnega reda; in mi kažemo s ponosom na dejstvo, da v Wyomingu ni imel noben distrikt ubožnice, da so naše kaznilnice malone prazne in zločinstvo skoro nepoznano... in vse to skozi 25 let, odkar uživajo žene splošno volilno pravico. Opiraje se naše izkušnje silimo nato, da dajo vse civilizirane države na svetu ženam takoj splošno volilno pravico.“

(Opomniti moram, da je v ljudskem zastopstvu znatna večina v moških rokah in ta poslanica na parlamente ni skovana v glavah žen.)

Istotako bode v najkrajšem času uvedena njih volilna pravica tudi v drugih državah Amerike; v Avstraliji jo že imajo. V Angliji je bilo dosedaj vse prizadevanje brezuspešno, dasiravno so se zavzemali za to prvi državni možje, kakor John Stuart Mill, ki je zahteval, da se v državnem zakoniku premeni beseda „mož“ v „oseba“ z izrecnim utemeljevanjem, da naj imajo potem žene tako kot moški volilno pravico. Omenjam še može kot A. Rollit, lord Salisbury, Disraelis, ki je rekel:

„V deželi, kjer zamore biti žena: vladarica, veleposestnica, oskrbnica cerkve in ubožnice, ne uvidim, v imenu katerih principov se ji noče dati volilne pravice.“ (Konec prih.)

Ljudsko-šolski učitelj.

Učitelj je danes filozof brez kruha. Njegova izobrazba mu daje pravico imenovati se inteligentnim — njegova plača ga postavlja med bedne proletarce. Politični uradniki, inženjerji, davčni inspektorji, geometri... zaslužijo s komisijami več, kakor znaša njih plača; okrajni in živino-zdravniki si prislužijo po strani še toliko, da dosega njih letna dohodnina plačo svetnikov; finančni uradniki prejemajo visoke remuneracije — samo učitelj ne dobi ničesar.

Sploh je tedaj vrelo med ruskimi inteligentnimi, kakor nikdar poprej. Niso se postavile na čelu novega gibanja samo politične skupine, ampak tudi zastopniki slovstva. Voditelji nove generacije so bili obenem najboljši pisatelji te dobe. Puškin, Dostojevski, Grigorovič, Gončarov, Nekrasov, Tolstoj, Gljep Uspenskij niso samo zastopniki beletristike in poezije, ampak so obenem tudi umski voditelji novega mladega gibanja. Po časopisih so govorili članki o Ostrovskem, Gončarovu, o Tolstem — v resnici pa so propovedovali novo svobodo, nova naziranja. Stvarnik imena nihilist je na Ruskem — Ivan Turgenjev, Gljep Uspenskij (1840—1902) je imenovan „Homer ruskega delavstva“, Grigoroviča imenuje literarna zgodovina „salonskega kmeta“.

Sodobno je napisal Pjotr Lavrov svoja „Pisma“, ki so postala pravi evangelij novih ljudi, anarhist Bakunin si je pridobival somišljenikov s svojim radikalizmom, Natanzon in Čajkovski sta ustanovila veliko visokošolsko organizacijo, ki ni izdajala in prevajala knjig politične v sebine (Louis Blankovo „Zgodovina

Neštetokrat že so se potegnili slovenski učitelji za izboljšanje svojih plač. Nazadnje so prišli nekateri izmed njih vsled tega v disciplinarno preiskavo.

V službo učiteljev se je postavljala tudi slovenska politika z enostavnim namenom, pridobiti s tem slovensko učiteljstvo v svoj tabor. Ali ona ni le ničesar dosegla, ampak sploh učiteljstvo pustila na cedilu. Odkritosrčnost in ljubezen do učiteljskega stanu objasnjuje tudi zadnji nastop Slovenske Ljudske Stranke v kranjskem deželnem zboru. Tudi nastop slovenske liberalne je pokazal, kje je resnost in kje je ni.

Morda edini slovenski politik, ki razumeva in je prepričan o naših žalostnih razmerah — po svoji lastni izkušnji — je goriški odvetnik dr. Tuma, in prav zaradi tega se ne smemo čuditi, če je imelo učiteljstvo v goriškem deželnem zboru izmed dveh tucatov poslancev le njega na svoji strani. Tu, kakor povsodi, so se izgovarjali, da primanjkuje denarja. Če glasujejo slovenski poslanci v dunajskem parlamentu za nove kanone in puške, in se nikdar ne vprašajo, odkod vzeti te milijone, potem je izgovor slehernega, da ni za poboljšanje učiteljskih plač potrebnega denarja, naravnost zloben ali pa primanjkuje dotičnemu vsake razsodnosti. Če vidijo slovenski politiki možnost povišanja rekrutov, morajo uvideti tudi, da je treba nemudoma povišati plače učiteljstvu. Rekrute potrebujejo le nekateri visokostojeci v državi, recimo ena familija, učitelje pa potrebuje ljudstvo.

Vse sili proč od učiteljskega stanu. Komaj napravi učiteljskišnik maturo, že išče službo pri železnici, pošti ali kjer že, kajti nihče noče prostovoljno v pregnanstvo. Kdor le more — in med temi so navadno intelektualno zelo visoko stoječi. Zato ni čuda, če pomanjkuje danes slovenskih učiteljev, kajti kdor količ kaj more, se odtegne žalostni usodi, ki je zvezana s slovenskim učiteljem, in tudi če prihaja ta administrativnim potom. Kdo pa je še danes tako naiven, da bi šel iz samega idealizma za nekaj kron na mesec v Pont prepevat Ovidove žalostinke? Edino tisti, ki je prisiljen.

In vendar, ali ni učiteljski stan najdragocenejši za slovenski narod? Kdo vzgaja ljudstvo, kdo mu prinaša prvi prosveto — če ne ljudsko-šolski učitelj? Če ne iz zgolj človekoljubnih ozirov, bi pa bila z nacionalnega stališča že davno naloga slovenskih politikov, da nam ne obljubljajo le svoje simpatije, ampak to tudi dejanski pokažejo. Ljudsko-šolski učitelj bi moral biti steber slovenskega naroda, prebuditelj in dramitelj svojega ljudstva. On pozna najbolj potrebe in dušo našega naroda; v učiteljih bi morala imeti res slovenska politična stranka temelj svoje organizacije. Dosedanja slovenska politika pa je pokazala, da ji ni na tem stanu, da je ona neprijatelj učiteljstvu prav kakor svojemu narodu.

Učitelj, ki mu je podeljeno najdražje, kar more imeti kak stan, vzgoja svojega na-

revolucije“, angleškega liberalca John Stuart Milla „Narodno gospodarstvo“, nemškega socialnega demokrata Ferdinanda Lassallejeve „Zbrane spise“ itd.), ampak je ustanavljala po celi deželi samoizobraževalna društva, šole za izvežbanje govornikov in narodnih agitatorjev itd. Tekom enega leta je razposlala med ljudi knjig za 58.000 K. Večjevi pristaši so zapustili svoje službe in uradniška mesta in se naselili povsem inkognito med priprostim ljudstvom, ki so ga učili brati in pisati. Izmed teh narodnikov, ki so pripadali najinteligentnejšim krogom, moški in ženske, jih je prišla vlada na stotine in jih poslala v Sibirijo.

V to dobo spada še dvoje posebnih dogodkov v ruski revoluciji: po zimi 1876 je videl Peterburg prvo politično demonstracijo na ruskih tleh, dve leti za tem je napadla Vera Sasuljič Trepova in bila od porotnikov — oproščena!

Tedaj pa so razvili socialisti-revolucionarji svoje „bájevaje organizacije“, ki niso imele drugega namena, kakor napravljati atentate na voditelje reakcije. Žrtev takega atentata je postal tudi Aleksander II. dne 1. marca 1881. Strah

roda, je danes preziran. Slovenska politika smatra učiteljstvo kot nekaj notwendiges Übel, s katerim mora računati; učiteljstvo ji je le sredstvo v dosego svojega namena, ne pa samonamen.

Filozof brez kruha.

Kriza na Ogrskem.

Prizadevanje Košutovcev.

Zakaj se gre danes na Ogrskem? Za ideje, za principe, za politične misli? Kdor seveda tako misli, je v hudi zmoti. Združena koalicija si danes ničesar bolj ne želi, kakor da pride čim prej k polni mizi. V začetku je bila sicer ošabna in je delala kralju predpise. Ali kakor postane žival s strdanjem krotka, tako se je poglela v čakanju tudi Košutovi opoziciji prevzetnost. Saj je odnehala že od vsega — samo da pride nekaj častihlepnih madžarskih vitezov na ministrske stolce! Košut sam je priznal, da je storila opozicija tedaj veliko napako, ko ni hotela sprejeti po volitvah, v katerih je tako sijajno zmagala, vlade pod pogoji, ki ji jih je stavil vladar. Zares, če je opozicija zdaj od vsega odnehala, bi bila lahko storila to tudi pred letom.

Košut obeta!

Košut obeta Rumuncem prijaznost svoje stranke. „Če pridemo na krmilo — tako piše v rumunskem listu Lumina — potem spoznajo šele rumunska, slovaška in ostala ljudstva (zakaj ne pripozna njih narodnosti?), da hočemo biti napram vsem pravični. Mi kot pravi ogrski narod (taka konfuzija!) se nočemo dotakniti rumunskega jezika; da, mi hočemo celo podpirati kulturne in verske težnje Rumuncev. Mi pa vidimo radi, da se priuče Rumuni madžarskemu jeziku, kar je tudi njim v korist.“

Stranka deželnih narodnosti.

V ogrski Beli cerkvi so se združili nekateri nemški, srbski in rumunski zastopniki v svrhu skupne obrambe proti nasilstvu Madžarov in delati za ustanovitev velike stranke, v kateri bi imele prostor vse narodnosti na Ogrskem razen Madžarov.

Politična komedija.

Fejervari odstavlja tiste župane komitatov, ki nočejo izvrševati njegovih odredb in pošilja na njih mesto nove. Košutovci so vsled tega vsi iz sebe in ščujejo prebivalstvo proti tem novim županom, kakor le gre.

Tako je poslal Fejervari tudi v 33. komitat Ung ob gališki meji novega župana. Ko se je peljal ta na svoje mesto, da zapriseže, sta ga spremljali dve kompaniji vojakov in 150 orožnikov. To pa ni oviralo Košutovce, da so mu priredili i oni svoj sprejem: Spredaj se je pomikal mrtvaški izprevod s črno zastavo, za njim je jahalo nekaj raztrganih vajencev osle. Za temi so korakali cigani, ki so igrali avstrijsko cesarsko pesem, za njimi so vlekli voli voz konjederca, namazan z avstrijsko vladno barvo:

pred revolucionarci je bil celo tako velik, da je odlašala vlada kronanje njegovega namestnika Aleksandra III. od meseca do meseca in se je tedanji dvorni minister Daškov pogajal s pariškimi zastopniki ruskih revolucionarjev, za koliko obljubijo mirovati v dneh kronanja novega carja.

Deset let zatem je praznovala ruska socialna demokracija, katere voditelj je Plehanov in ki je danes šele 22 let stara, svoj prvi majnik v Peterburgu. Sedemnajst let za tem je imela svoj prvi strankarski shod.

Z veliko študentovsko demonstracijo v maju 1900 je pričela govoriti na Ruskem tudi ulica. Demonstracija se je vršila za demonstracijo, poraz v rusko-japonski vojski pa ni razkril samo notranje nagote absolutizma, ampak je dal tudi revolucionarcem nov pogum za nove boje in novo razširjanje svojih revolucionarnih idej.

Tako je razširjena danes revolucija v vseh krogih: v vojaštvu, uradništvu, meščanstvu, delavstvu in na kmetih. Vprašanje je samo, kdo je močnejši: car ali revolucija. Na to še niti Vite ne more odgovoriti.

J. K.

rumeno-črno, za tem vozom pa so nosili našemljeni moški rakev, na kateri je bilo zapisano: „Tukaj počiva Žiga Bernat, potepuh, ki je izdal domovino.“ (Bernat je ime novemu županu)... Ali je sploh še kaj resnosti v Košutovcih? Ne pomenjajo mar oni edino le upor plemstva proti Fejervariju?

Češka in Moravska.

(Kaj store češki profesorji za svoj narod.) V minulem letu so priredili češki profesorji v 130 mestih na Češkem 360 predavanj in v 70 krajih na Moravskem 140 predavanj. Na vseh predavanjih je bilo navzočih mnogo poslušalcev. Profesorji so priredili svoja predavanja, ne da bi prejeli zato kak honorar. Iz nizke vsakokratne vstopnine so se jim vrnilo samo potni stroški.

(2500 ugovorov!) Volilno listo za olomuško trgovsko in obrtno zbornico so izdelali Nemci tako, da so vložili Čehi ravno 2500 reklaacij!

(Oklic čeških žen.) Osrednji odbor zveze čeških žen je izdal na vse narodno ženstvo oklic, v katerem opozarja češko ženstvo, naj se drži vse in povsodi strogo načela „Svoji k svojim!“

Hrvatska.

(Med naprednjaki.) Veliko pozornost vzbuja vstop dr. Dežmana k Obzorašem, kjer je sprejel glavno uredništvo lista. Dr. Dežman je bil prejšnji urednik Pokreta, v katerega pišejo večinoma hrvatski visokošolci iz Zagreba, in to v liberalnem smislu. Pečal se je več z umetnostjo kakor s politiko, in je njegov prestop k Obzoru, s katerim tekmuje Pokret, tembolj začudil hrvatsko javnost, ker ni vladalo med voditelji okrog Pokretovih naprednjakov, med katerimi je zavzemal dr. Dežman drugo mesto, nobeno nespornost, ki bi bilo komu znano. Zato mu očitajo nekateri, da so ga vodili pri tem zgolj osebni razlogi. Nam se ne zdi ta trditev verjetna. Med dr. Dežman, s katerim je konfederalni član našega uredništva lani pričetkom oktobra, je dejal že tedaj, da ni enih misli z voditelji okrog Pokreta.

Srbija.

(Zveza balkanskih narodov.) Inozemski listi razglashajo z vso resnostjo, da sta sklenili Srbija in Bolgarija na tistem carinsko zvezo. Obe državi molčita trdovratno o tem, tako da tudi Srbi in Bolgari ne zvedo drugega o tej uniji, kakor kar pišejo tuji listi. Med tem ko je spravila nekatere ta tajnost pogajanja Srbije z Bolgarijo v nejevoljo, so drugi zopet mnenja, da je ta carinska zveza obeh držav prvi pozitivni uspeh dogovora, ki sta ga imela lani bolgarski poslanik na črnogorskem dvoru in srbski minister Pakić, na katerem sta razpravljala o sledečem: Med Srbijo in Bolgarijo se skleni najprej trgovsko-politična zveza. Ta bi dala povod političnemu zblizanju obeh držav in na tem temelju bi bilo mogoče osnovati Veliko Balkansko Zvezo, v kateri bi bili zastopani vsi Jugoslovani. Teh je približno 12 milijonov.

Greh.

(S. Celestina, Praga.)

Mara je šla po poti na parobku.

Bilo je jesenskega dne, tako proti večeru. Nebo je bilo prepreženo s svinčenosivimi oblaki, izza doline so se vzdigovale težke megle in čez hribe sem je vel hladen veter. Pot je bila ozka in blatna, visoka trava mokra in po drevju so polzele rosne kaplje. Včasih je zavel veter z večjo močjo... megle so zavalovile, drevje začelo; z vejevja pa se je usul droben dež in med njim je vstrepetal zadnje odpadlo listje.

Težko je hodila Mara po poti, ki se je vlekla daleč gori čez klane mimo znamenja svete Marjete proti Strmi njivi. Bose, visoko gori do kolen z blatom oškropljene noge so ji zapuščale v mehkem blatu globoke sledove.

Vse v njej je dihalo življenje, vse je bilo zdravo in krepko: sveži rdeči obraz, polne grudi in močni boki. Njeni rujavi, razmršeni lasje so

Bolgarija.

(Prodiranje v orient.) Dunajsko Bančno Društvo je ustanovilo svojo podružnico v Bolgariji z osnovno glavnico šestih milijonov frankov. Polovico tega denarja dajo nemški podjetniki, drugo polovico trije bolgarski kapitalisti. Podružnica, ki bo nosila ime Banque Balcanique, kaže jasno tendenco nemške industrije, razviti se po vsem orientu. Pred kratkim je ustanovila tudi Nemška Diskontna Družba svojo podružnico v Zofiji, dasi je tam že več časa takozvana „Bolgarska banka“, ki jo je ustanovila peštanska Trgovska banka in jo kasneje razširila Pariška banka. Da pa bo razprežena mreža nemške industrije po celem orientu, je sklenilo Dunajsko Bančno Društvo ustanoviti svoje podružnice tudi v Smirni, Beyrutu in Aleksandriji. V Carigradu jo ima že več let. Slovenci pa imamo za vse te dogodke zavezane oči!

(Podpora bednim Makedoncem.) V Bolgariji snujejo po vseh krajih podpora društva za zatiranje in svojega imetja oropane Makedonce. Vsa ta društva bodo organizirana v veliko zvezo, kateri načeljuje odbor petnajstih članov.

Makedonija.

(Finančna straža.) Turčija je dopustila zdaj finančno komisijo za tri vilajete (Saloniki, Kosovo in Monastir) za dobo dveh let. Ta komisija bo pobirala redne davke, njej je vročiti vse proračune imenovanih vilajetov v potrdilo, preden stopijo v pravomočno veljavo, in ko jih podpiše še sultan, je zopet dolžnost te komisije strogo paziti, da izvršujejo občine vse to, kar je napisanega v proračunih. Komisija, pri kateri imajo vse evropske vevlasti svoje zastopnike, ima redno vsak teden po eno sejo.

(Sestanek makedonskih emigrantov.) Na Bolgarsko je ubežalo v zadnjem času nad 50.000 Makedoncev pred divjanjem turških in grških čet. Zdaj so imeli ti emigranti veliko skupščino, na kateri so sprejeli dve resoluciji: v prvi zahtevajo kot edini spas makedonskim prebivalcem avtonomijo Makedonije, v drugi pa prosijo Bolgarsko, naj intervenira z orožjem v roki in napravi mir in red v deželi. Zbog tega je Turčija v velikem strahu in je brž sestavila noto na vevlasti, v kateri dela odgovorno za vse slučaje — Bolgarijo.

Nemška Poljska.

(Fiasko nemške politike.) Še ni dolgo, ko smo osvetlili na podlagi uradnih podatkov blaznost pruske politike proti Poljakom. Ali Nemčija si hoče pomagati zdaj na drug način: vsaj na zunaj hoče dati Poznanjski nemško lice. Zato je prepovedala 97 krajem v poznanjskem sodnijskem okrožju rabo poljskih imen. Izbrisala jih je iz vseh uradnih spisov in zemljevidov, ter jih nadomestila s pristnimi nemškimi imeni. Vasi, v katerih ne zna živa duša drugega kakor poljščino, se bodo imenovala v bodoče: Bismarckseich, Deutschdorf, Kaiser-treu, Preusenwald, Deutschwarte...! Ta predrznost in smešnost pruske politike se zdi tudi nekaterim nemškim nacionalnim časopisom pre-

ji silili nagajivo izpod rdeče rute in se zapletali v drobno vejevje nad potjo.

Ali Mara se ni zmenila ne za blato, ne za drobno ono vejevje... mislila je samo na njega. Rekel ji je, da naj pride...

In ona je šla z doma in ni pomislila, da je pot dolga in blatna, da se plazi po mokri travi ona megla, ki se vseda človeku v možgane in mu zastruplja mlado življenje. Lahko bi ji tudi izpodrsnilo, padla bi v to opolzko blato in si zamazala krilo. V njej je bilo samo ono brezobzirno življenje, ki sili na površje in se ne meni za ničesar. Močno je bilo to njeno življenje in ljubilo greh.

In zakaj bi ne...? si je mislila Mara. Dan za dnem samo ono trpljenje, in zvečer, tedaj je trudna. Po noči, v mehki postelji pa jo obidejo vse one slasti, zaspati ne more in njeno življenje zahrepeni po grehu.

In njen Janez?! — Ubijem te Mara...! ji je zašepetal tedaj pri slovesu. Glasno se je nasmejala, ko se je spomnila njega, na bližnji

očividna. Devinski List vprašuje n. pr. kaj je s tem Nemčiji pomagano. Imenovani list zahteva, naj se stavi Naseljevalna Komisija v prihodnjem zasedanju poslanske zbornice pred ostro kritiko zaradi svojih očividnih fiask, češ, da naj se primerja, kaj je dosegla od leta 1886. do danes s 450 milijoni mark, ki jih je porabila, in kaj bi lahko dosegla. Tudi Hamburške Novice tožijo, da dobe Poljaki vedno več nemškega posestva v svoje roke.

Nemčija.

(Zaradi razžaljenja Viljema.) V Poznanju je konfiscirala nemška policija cele bale knjig in časopisov, ki so bili natisnjeni v Varšavi in namenjeni za Poljake na Poznanskem. Kot povod konfiskaciji je policija navedla, da je bil nemški cesar v imenovanih tiskovinah strahovito napaden in žaljen na svoji osebi, ker se mu je očitalo, da je njegovo postopanje napram slovanskemu življu v Prusiji barbarsko in zločinsko.

(Pomoč Nemcem v Rusiji.) V Berlinu se je ustanovil poseben dobrodelen odbor, ki nabira prostovoljne doneske za pomanjkanja trpeče Nemce v — Rusiji.

(Zarubitev domačinov v Južni Afriki.) V nemških kolonijah Južne Afrike so se uprli domačini proti Nemcem. Po večmesečnih borbah, v katerih so izgubili tudi Nemci mnogo svojih, so bili zamorci slednjič premagani. Zdaj pa prinaša berlinski „Reichsanzeiger“ cesarjev razglas, s katerim se javlja zarubitev vsega premoženja v blagu ali zemljišču vseh tistih domačinov, ki so se uprli z orožjem v roki.

Japonska.

(Lakota v deželi.) Na Japonskem strada nad tri milijone prebivalcev. Ako ne bo kmalu pomoči, zna povzročiti pomanjkanje živil več žrtev, kakor jih je zahtevala celo vojska z Rusi. Ker so hotele odpomoči tej nesreči nekatere tuje države s prostovoljnimi doneski in živili, je japonska vlada vsako pomoč odklonila, češ, da ni lakota tako huda, kakor se v obče misli, za vsak slučaj pa skrbi Japonska lahko sama za svoje podložnike. Če ne drugega, vsaj nekaj ošabnosti zveni iz te note!

Revolucija v Rusiji.

Car zmagal.

Boji v Moskvi so divjali še naprej. Ko so pregnali vojaki vstaše iz sredine mesta, so se umaknili ti v predmestje, kjer so delali bari-kade in streljali na vojake. Več dni je trpela huda borba med revolucionarji in carjevo vojsko, ali kaj opravi puntarjev samokres proti puškam in kanonom rednega vojaštva? Kar je bilo pričakovati, se je zgodilo: revolucionarji v Moskvi so ali ubiti ali ujeti. Po mestu je zavladal mir. Ječe so prenapolnjene. Škoda, ki so jo povzročile topove kroglice, znaša več milijonov rubljev.

Položaj v deželi.

Ali s tem, če je zmagal car v Moskvi in je tam zdaj vse tiho, še ni rečeno, da je tudi

njivi pa so sfrfotale prestrašene vrane. Kako dobro se še spominja onega dne. Lepo je bilo. Grabila sta listje gori na Grahovi lozi. Nebo je bilo zoprno, prav kakor danes. Srajca mu je bila privihana visoko gori do ramen, in njej so dopadle te močne, žilave roke. Zaželela si je tedaj, da jo objame s svojimi krepkimi rokami in jo ponese kam daleč... kjer ni trpljenja in je samo ono brezskrbno vživanje.

Molče sta delala.

„Janez, zadeni mi!“ mu je velela, ko je bil napolnjen koš do vrha.

Janez je prijel koš, privzdignil in ga ji zadel.

„Ne boš mogla!“

Res, čutila je, da se ji šibijo kolena... Toda, kaj njemu mar! Bo že nesla... samo malo se odpočije.

„Bom!“ ga je jezno zavrnila.

„Pomagam ti“, je menil on, pljunil v nagrabljeno listje in jo objel s svojimi močnimi rokami, da ponese njo in koš doli na stezo. Za-

drugod revolucija poglela. Ruski časopisi z dne 1. januarja, ki smo jih prejeli danes na sredo zvečer, poročajo o nevarnem gibanju po vseh drugih večjih mestih. Vendar pa se lahko reče, da je za to pot revolucija premagana, ker ji ni sledilo vojaštvo.

Štajersko. Spodnještajerskim Slovencem.

Proti vsakemu pričakovanju se je razširil Naš List na Štajerskem tako zelo, kakor malokateri drug list, ki izhaja na Kranjskem. To nam kaže, da hodi Naš List po pravi poti, ker goji prvi in do zdaj edini izmed slovenskih časnikov zbližanje vseh Slovencev. Potreba slovenske politične stranke, v katero bi bili organizirani Slovenci iz vseh dežel, je danes že tako očitna, da ni dvoma, da zmaga ta ideja čim prej. Tudi na Spodnje Štajerskem jih je mnogo tega prepričanja, čeprav še sami ne vedo prav, na kateri podlagi naj bi se ta osnula. Edino tako — kot narodna celota — bi se mogli uspešno boriti proti nasilnemu ponemčenju, ki naj prihaja potem že od naših Nemcev, ali od naše vlade. Velika stranka bi storila tudi svoje ljudi velike, kajti le tisto stranko moremo imenovati veliko, ki zastopa velike ideje in cilje.

Te misli je razširjal Naš List in le veseli nas, da se ni zgodilo to brez uspeha. Da pa je moja trditev, da razumevajo tudi priprosti ljudje te njegove vodilne misli, resnična, pa najbolj dokazuje pismo, ki mi ga je dalo na razpolago uredništvo. Odposlano je na svetega Štefana dan iz Činžata in slove tako: „Le vrlo naprej! Naj tudi list po novem letu tako možato piše, kot je pisal to leto. Naš List je list, za katerega se vsi najbolj zanimamo. Vsak, kdor ima ta list naročen, trdi, da je najboljši izmed vseh slovenskih časopisov, in isto pravim tudi jaz. Čitam čvetero drugih časopisov, pa pohvaliti pač ne morem nobenega. Zakaj pa ne? Kaj pa je v njih? Same zabavljice črez svojega nasprotnika, prepirajo se in psujejo drug drugega, zraven pa pravijo, kako zelo se trudijo za naš narod, v resnici pa ne storijo ničesar. Priobčujejo govore svojih „delavnih“ poslancev, ki se tako „trudijo“ za blagor ljudstva. Pač srečna in ljuba naša Slovenija, a nesrečna boš, ko boš spoznala enkrat svoje slabe voditelje.“

V tej priprosti obliki, kateri celo satire ne manjka, pripoveduje torej eden naših somišljenikov svoje in svojih znancev mnenje. Tako odkritosrčnost je treba pozdravljati z veseljem, ker nam kaže, da ni zamoril strankarski prepir na Slovenskem vseh, da je tudi med ljudmi še nekaj pšenice. Zato je treba, da se razširjajo take zdrave misli kar največ mogoče. Če so dobile one enkrat že tla med ljudstvom, med priprostim narodom, potem je ta, ki ne veruje v njih zmago, slep in gluha. Zato je tudi dolžnost vseh izobraženih, ki jih imamo na slovenskem Štajerskem sicer mnogo, a niso do zdaj še nikjer politično združeni, da slede svojemu ljudstvu in si zapišejo na svoj prapor: roko v roki, ramo ob ramo s Kranjci, Korošci, Goričani in Tržačani!

čutil je, kako diha jo njene prsi na njegovih, njena vroča sapa mu je hušknila v obraz in zahotelo se mu je ...

„Pusti me!“

„Mara, ljubim te ...!“

Njegove vroče ustne so se strastno pritiskale na njene ... hotela se ga je otresti, a on se ji je surovo nasmejal in jo ponesel doli na pot.

In nasmejala se je še ona, koš ji je padel raz ramen in listje se je usulo doli po mokri zemlji, valilo se nekaj časa med starimi, na pol gnjilimi štori, dokler ni zastalo ... Onadva pa se nista menila za to ...

Od tedaj sta si bila dobra in Janez je hodil k njej vasovat.

Lani pa so ga vzeli v vojake. Žal ji je bilo za njim, a skoro se je potolažila.

„Mara, ubijem te ...!“ ji je zašepetal tedaj pri odhodu.

„Kako je neumen“, si je mislila ona. „Zakaj bi ne smela ljubiti drugega, če ni njega, In on?“

Notar Fran Veršec †. V Sevnici je nagloma umrl notar Veršec. Kot bivši župan je imel nevenljivih zaslug za slovenski živelj. Da je bil v tem oziru vedno na svojem mestu, pričajo nesramni napadi nemških listov na njegovo osebo. N. v m. p.

„Domovina“ je pričela izhajati z novim letom počenši po trikrat na teden.

Pripravljalni razred na celjski gimnaziji. Da mlati naša vlada le prazno slamo, kadar govori, da je napram vsem narodom pravična, in da smo zlasti mi Slovenci na Štajerskem najbolj zatirani po njej in da je način, s katerim postopa c. kr. vlada imenom cesarja proti nam, barbarski, smo dokazali že opetovano. Naša vlada nas pozna le tedaj, če ji moramo služiti vojake ali če pobira od nas denar — da nas more na drugi strani s tem zopet zatirati. Da nima vlada v denarju in vojaštvu svoje moči, Bog zna, kaj bi se že vse prigodilo. Da pa je naši vladi res le na zatiranju Slovencev ležeče, dokazuje naše šolstvo. Skoro pol milijona nas je samo na Štajerskem, pa dela z nami, kakor da nas je komaj slaba pest. Mi imamo nič manj kakor sedemsto srednješolcev, a smo brez svoje srednje šole. 700 slovenskih dijakov mora pohajati nemške srednje šole v Celju, v Mariboru in Ptuj. Ali tudi ta način brezpravnosti, ki ni drugega, kakor surovo ponemčevanje slovenske dece, še ni vladi dovolj. Ustanovila je na celjski gimnaziji pripravljalni razred, na katerega je nastavila za učitelja trdega Nemca, ki ne zna niti besedice slovenski. Zato ni čuda, če sedi v tem razredu le šest otrok, a še ti nimajo ničesar od pouka, ker ne razumejo svojega učitelja. Samo zaradi ponemčevanja teh šestih otrok izdaja torej vlada letnih 43.000 kron! Ali ni to nesmisel? Vlada žrtvuje za ponemčenje enega otroka tako na leto 700 kron, na stotine in tisoče slovenskih otrok pa je še danes nele brez srednjih, ampak celo brez ljudskih šol!

Na Vojniku so ustanovili ondotni narodni krogi slovensko čitalnico. Želeti je, da se ji dá podlaga javnih ljudskih knjižnic.

V Ptuj uprizore to nedeljo, na 7. januarja učiteljski gledališki diletantje „Legionarje“. Igra se vrši v gorenjih prostorih ptujske „Čitalnice“.

Sv. Barbara v Haložah. Na tem mestu naznanjeni vinski sejem se je vrlo dobro obnesel. Vdeležilo se ga je 172 vinotrčcev. Prišlo je tudi mnogo kupcev iz Kranjske. Dva sta bila iz kamniškega okraja.

Koroško.

Zakaj nazadujemo?

Ni še dolgo od tega, ko je objavil neki dr. Gürtler v graškem „Tagblatu“ na podlagi natančnih statističnih zapiskov, da Slovenci na Štajerskem in pri nas na Koroškem tekom zadnjih desetletij vedno bolj nazadujemo. Tudi primera z ljudskim štetjem kaže, da naše število vedno bolj pada; izgubili smo pred petimi leti svojega zadnjega državnozborskega poslanca in

Bogzna, koliko deklet ima v mestu. In ali jo bo še ljubil, ko pride domov? In če sme on, kdo bo meni branil ...!

Hitela je po klancu navzgor proti znamenju, ki je v zabrisanih konturah gledalo izza megle. Ob njem je slonela nejasna senca. Postajala je vedno razločnejša ...

„On!“ je vzkliknila Mara, malo postala in si popravila lase.

„He, Mara!“ je zavpila ona senca gori pri znamenju.

„Tone je!“ —

Mara je odhitela po blatni stezi navzgor, da je zaječalo blato pod njenimi nogami in so ji krila odletavala v zraku ...

„Dolgo te ni bilo“, je rekel Tone osorno.

„Nisem mogla ...“

Vsa zasopla se ga je oklenila krog vratu. Zdrčala ji je ruta raz ramen in padla doli v blato, ali Mara ni videla ničesar, tudi mislila ni več. — — —

spričo današnjih razmer ni upanja, da si ga zopet pridobimo; v celih okrajih, v katerih je bil nekdanj Slovenec, je izginila tekom let naša govorica in na slovensko zemljo se je priselil Nemec. Tako se skrčuje naša meja — novih občin in vasij si pa ne pridobivamo.

Kaj je temu vzrok?

Ali bi ne bilo slabo znamenje za nas, če bi si ne upali povedati resnice v obraz drug drugemu? Ravno vsled tega, ker smo vedno skrivali napake na svojem telesu, smo prišli tako daleč.

Krivi smo mi sami, če nazadujemo. Krivi smo sami, če nas tepta naš narodni nasprotnik — ker ne iščemo nikjer podpore, krivi pa so tudi oni, ki nam je ne dajo. Kaj hočemo sami, in če tudi nas je do sto tisoč, proti sovražniku, ki nas obdaja od vseh strani in ki ga imamo tudi v svoji sredi?

Iskali nismo političnih zvez z drugimi Slovenci, katerih je več od milijona, nismo se zmednili in zedinili v enoten nastop in enotno obrambo — in to nas dela slabe. Dokler tega ne uvidimo, tudi boljšega upati ne smemo. Ali dokler tudi izvenkoroški Slovenci ne uvidijo, da je i tu del istega naroda, ki živi na Kranjskem, Primorskem in Štajerskem, toliko časa bi bilo tudi naše iskanje po zvezi in stiku — brezuspešno.

Zadnji „Mir“ navaja v svojem vabilu na naročbo sledeče: Radovedni smo, koliko narodne zavednosti je v takih ljudeh, ki nam pišejo n. pr. tako: „Z Bogom „Mir“; jaz Ti nisem sovražen, goreč prijatelj pa tudi ne, ker si — predrag.“ Zares, vzgled neverjetne brezbriznosti. Kaj torej takim manjka? Politične vzgoje. Shodi, ljudske knjižnice, predavanja, t. j. takozvano podrobno delo med narodom. O tem ni pri nas na Koroškem niti duha niti sluha. Drugje je pričela gibati vsaj visokošolska mladina, pri nas pa miruje tudi ta, ker je izvečine odvisna od deželnih ustanov, ki jih podeljujejo Nemci ...

Mohorjeva družba. Vsled vednih pritožb po raznih časopisih zaradi vedno slabšega gradiva, ki ga podaja to društvo svojim letnikom, zlasti pa zaradi večnih, povsem upravičenih pritožb o izdajanju celih skladov molitvenikov, so baje celo v samem društvenem vodstvu že postali istega mnenja. Pravijo pa naj ob enem, da je izpremembra v tem oziru nemogoča, ker je izključeno, da bi se sešlo kdaj potrebno število dosmrtnih članov v Celovec, ki edino bi mogli izpremeniti predpise društva. Tako mi je zatrjeval slovenski koroški duhovnik. — Mohorjeva družba izda za prihodnje leto neko Cankarjevo povest in Jos. Bekšove pesni.

Südmarka, znano ponemčevalno društvo ima v Celovcu 1400 članov, na celim Koroškem 4465 članov. Ciril-Metodova družba pa ima pri nas 17 podružnic, od katerih jih desetorica ni letos nič prispevala, ostalih sedem je prispevalo 484 K 94 h. Članov je imela Ciril-Metodova družba pri nas s podporniki (310), letniki (168), ustanovniki (54) in pokrovitelji (6) vred 538. — Südmarka je podarila samo za božič v nemške svrhe 737 K, v istem času je prejela podpore od štirih podružnic 185 K. Celovška podružnica Südmarke je dala 100 K; celovška podružnica Ciril-Metodove družbe pa je dala 0.

Primorsko.

Tržaški krogi in Ríemanje.

Tako žalostne in bojazljive uloge ne igra v ríemanjskem vprašanju nihče več, kakor sosede Ríemanjcev samih — tržaški krogi. Samo lavirajo, odločno izjaviti se pa ne upa nihče. Ríemanjci so hoteli slovansko bogoslužje, tržaški škof je jim ni hotel dovoliti. Prepri, tožbe. Ríemanjski župan Ivan Berdon mora sam na Dunaj k sodišču, da se zagovarja, ker ga je ovadil koprski okrajni glavar. Tri mesece hodi potem latinski duhovnik v ríemanjsko cerkev mašo brat. Ker ni bila slovanska, ni imel drugih poslušalcev, kakor nekaj žensk in otrok, ki jih je pripeljal s seboj. Tržaški krogi molče seve o vsem. Med tem narašča razburjenje med Ríe-

manjci. Žandarmi in koprski glavar zapro cerkev z žabnicami in jo zapečatijo. Ríemanjci so brez maše. Župan Berdon opravlja poroke, krste, pokopava mrliča — tržaški krogi še vedno molče. Naznanijo samo dejstvo, da bi se pa upali odločno povedati in nastopiti, bodisi že za Ríemanjce ali proti njim — tega ne. Ríemanjci si zidajo svoj Narodni Dom, in so še nadalje brez latinskih maš. Zdaj pa so dobili občinski svetovalci Kuret, Pregarec in župan Berdon ukaz, da morajo ríemanjski občani noč in dan cerkev stražiti, ker utikajo fantje v ključavnico male kamenčke... Straže je menjati ob peti uri zjutraj, ob eni popoldne in devetih zvečer. Kdor noče na stražo, mora plačati namestnika in je vrhu tega še kaznovan... in tržaški politični krogi se še vedno ne upajo odločno nastopiti! Ali ni to strahopetnost? Če ne mara latinska cerkev Ríemanjcev in jim noče dovoliti slovanskega bogoslužja, ki je vendar po raznih papežih kot povsem veljavno, potrjeno in ki je tudi res v raznih cerkvah avstrijskih južnih dežel še danes rabijo, zaradi tega vendar ne more nihče zahtevati, da naj bodo Ríemanjci brez vere in duhovnika. V tem oziru bi morali tržaški politični krogi odločno nastopiti: ali z Ríemanjci za slovanski obred, ali proti njim združeni s tržaškim škofom, ali pa — če je že to oboje brez uspeha — bi morali skrbeti za svoje sosede na kak drug način. Ostala je še namreč odprta pot pravoslavja — in te ravno so se nekateri tako zelo prestrašili, ne morda vsled tega, ker bi dobila Ríemanjska občina v tem slučaju nekaj ruskih rubljev, ampak le zato, ker se sploh ne upajo povedati, kaj so.

Tržaški odvetnik dr. Stanič se je preselil na Dunaj. Na njegovo mesto je odšel (vsaj začasno) sourednik Slovenskega Naroda, dr. Konrad Vodusek.

Boj za nadpis nagrobnemu spomeniku. V Trstu se bojujejo že 18 let z mestno občino zaradi slovenskega nadpisa na nagrobnem spomeniku znanega rodoljuba Viktorja Dolenjca. Laška občina ga še vedno noče priznati!

Liberalna stranka na Goriškem se bliža, kakor vse kaže, svoji sestri na Kranjskem. Brez znanja in dela ne moreta politikovati. Ker pa je napovedala kranjska liberalna revizija svojega programa, smo radovedni, če ga napove tudi goriška. Če so spoznali na Kranjskem, da je njihov program za nič, morajo priti do spoznanja tudi goriški vodje liberalne, predvsem gg. Gabrščka. Vederemo!

Atentat opozicije na Ogrskem.

Dne 2. januarja se je pripeljal v Debrecin novoimenovani veliki župan Gustav Kovacs. O njegovem prihodu ni bilo nič oficijelno razglašena, a vendar je opozicija, zasledujoč Kovacsa po svojih posebnih detektivih, izvedela za uro njegovega prihoda. Že več dni prej ga je hodila nešteta množica čakati na kolodvor z mrtvaškim vozom. Očiten njen namen je bil Kovacsa umoriti. Tudi omenjenega dne ga je pričakovala na kolodvoru velika množica, s krikom: „Ubijte lumpa!“ planila na vlak in izvlekla Kovacsa iz vagona. Nato ga je tako neusmiljeno pretepla, da je nezavestno in ves v krvi obležal na mestu. Na posebnem mrtvaškem vozu, ki ga je imela pripravljenega, je peljala nato Kovacsa v mesto. Posrečilo se je ranjenca rešiti šele, ko je prišlo vojaštvo. Spravili so ga s pomočjo bančnih uradnikov v bančno poslopje, kjer je prišel k zavesti. Na glavi, na rokah in nogah ima več ran. — In kje je bila policija? To vprašanje nam kaže na neznosne politične razmere, ki so mogoče samo na Ogrskem in ki jasno osvetljujejo tisto madjarsko kulturo, ki je nesreča tudi za nas. Brez dvoma je, da bodo posnemala Debrecin še druga mesta in s tem podpirala splošno revolucionarno gibanje.

Doma in drugod.

Prvo številko drugega letnika smo poslali mnogim osebam na ogled. Prosimo vse tiste, ki se žele naročiti na Naš List, da bi nam hoteli to čim prej naznaniti in nam obenem vposlati naročnino. Trud in stroški, ki jih imamo

z izdajanjem lista, so ogromni, zato naj store tudi naši somišljeniki svojo dolžnost! Vse one pa, ki ne nameravajo prejemati Našega Lista, prosimo, naj nam blagovolijo to naznaniti, ker nam s tem majhnim trudom preprečijo obilo dela in stroškov. Najenostavnejše store to s tem, če nam vrnejo prvo številko. Kdor pa bi prejel tudi drugo številko in je ne vrnil, ga smatramo svojim naročnikom.

Uprava Našega Lista
Kamnik (Kranjsko).

„Slovensko Gospodinj“. ki bo še nadalje izhajala kot redna mesečna priloga „Našemu Listu“, priložimo 2. številki. Vse cenj. slovenske gospodinjne opozarjamo, da toliko koristnega in dobrega čtiva pač ne dobe drugod — za borih 5 kron na leto. Naročajte in priporočajte torej Naš List s prilogo Slov. Gospodinja!

Osebnosti. Za sekundarija v deželni bolnišnici je imenovan g. Albin Češarek. — Podravnatelj tobačne tovarne v Ljubljani g. M. Topolanski je premeščen na Dunaj, na njegovo mesto pride g. M. Pessiaek iz Gruža. — Dr. Fran Goršič je imenovan za sod. pristava v Il. Bistrici, od tam je premeščen dr. Val. Flerin v Črnomelj. Sod. pristav dr. Rado Kušej gre k nadsodišču v Gradec. — Okr. komisar dr. F. Mathias je premeščen iz Nov. mesta k dež. vladi v Ljubljani, okr. kom. dr. A. Pilshofer iz Postojne v Novo mesto, dež. vlad. konc. Fr. Wlček iz Kranja v Postojno, dež. vl. konc. M. pl. Winkler iz Litije v Novo mesto, dež. vlad. konc. prakt. G. Kočevar pl. Konzenheim od dež. vlade k okr. glavarstvu v Kranj, konc. prakt. B. Senekovič od okr. glavarstva v Ljubljani k dež. vladi in konc. prakt. Fr. Podboj od dež. vlade k okr. glavarstvu v Ljubljani.

Oratorijska koncerta „Glasbene Matice“ v Ljubljani. V nedeljo, dne 14. januarja in v sredo, dne 17. januarja bo proizvajala „Glasbena Matica“ v Ljubljani krasno, veliko novo delo „Canticum canticorum“ ali „Visoka pesem kralja Salomona“ pod vodstvom konc. vodje g. M. Hubada. Velik komponist, morda najboljši, kar jih sedanja laška glasba premore, je Henrik Bossi. On velja za najboljšega klasika moderne laške resnejše godbe. „Visoka pesem“ je njegovo že 120. delo. Od cele svetovne oratorijske literature zadnjih let je pa najlepše. Delo se v Avstriji razven v Pragi še ni nikjer izvajalo, krasno pa je tako, da se je na Nemškem, Angleškem, Holandskem in Francoskem tekom 4—5 let že tridesetkrat v velikih koncertih z največjim uspehom izvajalo. V delu „Canticum canticorum“ sta dve veliki solistovski partiji: sopranska partija izvaja besede „neveste“, ki po tolmačenju predstavlja „Cerkev Kristusova na zemlji“, baritonska partija pa izvaja besede „ženina“, „Kristusa“. Sopransko partijo „neveste“ bo pela odlična koncertna pevka z Dunaja, gospa Henrijeta Kury, katera je pri oratoriju sv. Frančiška v stolni cerkvi tudi sopransko partijo pela. Veliko in hvaležno baritonsko partijo „ženina“ bo izvajal kot sodelujoč solist operni pevec slovenskega gledališča gospod Jan Ouřednik, ki je ljubljene slovenskega gledališkega občinstva in od katerega je pričakovati, da bo s svojim visokim baritonskim glasom visoko partijo dela najkrasnejše in z največjim učinkom izvedel. Mešani zbor „Glasbene Matice“, okoli 140 pevcev in pevk ima izvajati v oratoriju krasne zборе, poleg tega nastopi veliki orkester godbe c. in kr. pešpolka št. 27. pomnožen z nekaterimi člani „Glasb. Mat.“. Koncerta se priredita v veliki zgornji dvorani „Narodnega doma“ in se pričneta obakrat točno ob 1/2 8. zv. Vstopnice se dobivajo v predprodaji pri g. J. Lozarju na Mestnem trgu in sicer sedeži po 5, 4, 3 in 2 K., stojišča po 1 K 60 h.

„Slov. Narod“ vidi strahove. Rudeče so pobarvani in črno. Kaj se je zgodilo? Naš urednik je povabil nekatere gospode, ki po svojem znanju in svojih zmožnostih daleč nadkriljujejo „Narodove“ urednike, da sodelujejo pri „Našem Listu“. V informativne svrhe so ti gospodje o Božiču prišli skupaj. Večina od njih je obljubila sotrudištvo. Da se je na tem se-

stanku preresetavala obupna naša domača politika, je naravno. „Boj proti reakciji“ — pa je bilo geslo, ki je prihajalo iz ust vseh udeležencev in najsi pripadajo tej ali oni struji. — To je bilo vse, kar se je zgodilo. „Narod“ seve zaradi tega stresa mrzlica. V svojem običajnem jargonu govori, da se je posvetovalo, kako bi se dala „zaklati“ narodno-napredna stranka. Čudno, da se „Narod“ nakrat identifikuje z narodno-napredno stranko; saj vedno poudarja, da stoji ta stranka izven uredništva „Slov. Naroda“. Še bolj zdravo bi bilo za narodno-napredno stranko, ako bi se čim prej otresla spon, ki jih vanje vklepa svobodomiseln „Slov. Narod“ s svojim despotizmom. „Narodu“ so seveda vsi klerikaleci, ki ne trobijo v njegov počeni rog. Naj nam veruje, da iz takih „klerikalcev“ obstoji velika večina narodno-napredne stranke, ki si pa le iz bojazni pred „Narodovim“ terorizmom ne upajo odpreti ust. Naj si torej ne domišljuje preveč na svoje „trdno“ stališče. Ako bi od „Naroda“ zahtevali dokazov za to, da so gospodje, ki so se o Božiču sestali v „Unionu“, res „klerikaleci“, tedaj bi ga spravili v prav hudo zadrego. Navesti ne more niti enega dejstva, ki bi dalo sklepiti na klerikalno mišljenje enega ali drugega udeleženca. Pač, eno je iztaknil; pravi namreč, da so zborovali v eni gostilniških sob hotel „Union“ in pristavljajo: „torej pod klerikalnim okriljem“. Ta argument drži, zato ga jim hitro vračamo, kajti prav opetovanokrat smo že opazili, da so vsi „Narodovi“ uredniki od „Najvišjega“ do najnižjega v „Unionu“, ergo „pod klerikalnim okriljem“ — pili.

Akademija. V nedeljo 7. t. m. ob 8. uri zvečer predava v Mestnem Domu v Ljubljani g. Anton Dermota o temi „Poglavje iz socializma“.

Koroški dijaki v Ljubljani. Nekateri krogi v Ljubljani se baje pečajo z mislijo, kako bi bilo mogoče privabiti koroške visokošolce, da bi obiskavali pouk v Ljubljani, mesto po koroških nemških šolah. Nam se vidi najbolje, da vzamejo vso zadevo slovenski visokošolci sporazumno z mlajšo slovensko inteligenco v roke in realizirajo to idejo. Seveda bi moralo iti tudi slovensko občinstvo temu prizadevanju na roke, bodisi z rednimi prispevki v denarju ali naturalijami.

Znani turist Kadilnik, ki ga pozna menda že vsak slovenski planinec, je vsled priletnosti odložil svoje mesto kot blagajnik pri tvrcki Souvan v Ljubljani. Navdušenemu planincu še obilo let!

Umrl je v Ljubljani dež. knjigovodja Anton Prelesnik.

Umrla je na Silvestrov večer nenadoma gospa Josipina Počivavnik, hotelirka v Ljubljani. Vsled njene marljivosti in prijaznega vedenja si je pridobil hotel „Lloyd“ splošno priljubljenost. Uzorni ženi blag spomin!

Pisatelj dr. Ivo Sorli, odvetniški kandidat na Goriškem, se v kratkem poroči.

Ljudska knjižnica v Ljubljani. V spominu bo še obnašanje nekega ljubljanskega občinskega svetnika v zadevi take knjižnice za Ljubljano. Tako pomanjkanje duha za razumevanje modernih zahtev je nekatere jezilo, drugi so se smejali. Zlasti mnogo upravičene nevolje je bilo opaziti med našo akademično mladino. Zdaj pa je izjavil dr. Triller v ljubljanskem občinskem svetu, da si pridržuje pravico, staviti svoj samostojni predlog za ustanovitev javne ljudske knjižnice v Ljubljani, takoj ko povrne dramatično društvo onih 7000 K, ki jih je prejelo zdaj kot predujem za nekaj časa.

Odlikovanje domačega čebelarstva. — Trgovci s čebelami in čebelar g. Ivan Strgar v Bitnji v Bohinju je bil na mednarodni čebelarski razstavi v Tešinu na Šlezkem odlikovan s prvim darilom: z veliko zlato svetinjo, z državno medaljo in s priznalno diplomom.

Hôtel Union v Ljubljani, sezidan v povsem velikomestnem slogu, ki lahko uspešno tekmuje z največjimi hoteli na jugu, je postal zbirališče vseh veselih ljubljancev, brez razločka, ali si vojak ali civilist, klerikalec ali liberelec, Slovenec ali Nemec. Za praznika ob novem letu je najel hoteljé kar tri vojaške godbe: mornarično iz Pulja, hrvatsko Jelačićevega polka

iz Reke, in godbo graškega polka, ki je zdaj v Ljubljani. — Hôtel Union je delniško podjetje, katerega akcije so skoro izvečine v klerikalnih rokah, kar nam pa priča, kako daleč prekašajo klerikalni slovenske liberalce, kar se tiče praktičnega dela in strankarske organizacije. Zakaj niso dali liberalni iniciative za Hôtel Union? Zakaj niso pričeli oni s stavbo, če so res tako vsestransko zmožni, kakor mislijo in pišejo o sebi?

Na Dolenjskem divja hud boj za predstoječe volitve v kranjski deželni zbor na mesto umrlega poslanca Pakiža iz Ribnice. Klerikalni kandidirajo dr. Šukljeja s Kamna pri Novem mestu, liberalni posestnika Drobniča iz Sodražice. Kandidaturo slednjega hočejo podpirati tudi kočevski Nemci.

Potres. V Zagrebu in na vsej črti proti severo-zapadu so čutili minule dni precej močan potresni sunek. V Zagrebu je popadalo nekaj opek in dimnikov na cesto, pa tudi v Ljubljani trdijo, da že deset let niso imeli tako hudega sunka.

Ljubljancem so podražili premog. 50 kilogramov velja sedaj 1 K 24 v.

Žrebanje ljubljanskih srečk. Srečka št. 3326 je zadela dobitok 40.000 K; št. 8244 je dobila 4000 K; št. 3413, 27.127, 31.796, 34.985 in 32.920 so zadele vsaka po 1000 K. — Od prejšnjih žrebanj še ni dvignjen znesek 50.000 K številke 71.768; in št. 41.027 in 46.335 vsaka po 1000 K.

Družba sv. Cirila in Metoda je po gg. bratih Perdanah prejela zadnje decembrove dneve 2000 kron kakor prispevek od prodanih vžigalic za drugo polletje 1905. Netite, Slovenci, ogenj iz teh vžigalic — naši družbi je to naroden ogenj! — Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ribnici je poslala kot odkupnino od novoletnih voščil znesek 23 kron. Vse to po inicijativi izvrstno delujoče prvomestnice gospe svetnik Višnikarjeve. Ta podružnica je vzor vsem našim spečim podružnicam. Poslala je namreč tekom 1905. l. nad 800 kron naši družbi. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, dne 30. decembra 1905.

„Südsteirische Presse“, v slovenskem duhu pisan list, ki je izhajal na Štajerskem doslej pod tem naslovom, se po novem letu imenuje „Südösterreichische Stimmen“ izhaja po trikrat na teden in velja za celo leto 12 kron.

Liberalnim na Kranjskem še vedno ni povšeči „Naš List“. Zdaj strašijo po svojem glasilu, da smo — socialni demokratje. Res, tudi zmešnjava v glavi posameznikov kaže na nered. Enkrat smo jim klerikalci, drugič socialni demokratje. Kmalu nas razglase še za anarhiste. No, pri njih je vse mogoče. Pravijo tudi, da se zbirajo okrog Našega Lista taki, ki nimajo še vseh državnih izpitov. Če mislijo pri Slovenskem Narodu, da je politično znanje odvisno od državnih izpitov — kaj pa potem njih uredništvo, kjer sedi petero gospodov brez vsakega državnega izpita... Sicer pa kaže ves spis, da manjka njegovemu pisatelju prav krepak puff to set him right again.

Leto 1906 ima 365 dni. Med temi 52 nedelj in 14 praznikov. Predpustni čas traja 53 dni t. j. med 6. januarjem in 27. februarjem. Meseč mrkne trikrat, sonce dvakrat. Nekoliko viden bo le prvi mesečni mrk. Najdaljši dan pade na 22. junij, ki bo dolg celih 15 ur 45 minut; najkrajši na 22. december, ki ima 8 ur 53 minut.

300 letnica Petra Korneja. Letos poteče tri sto let, odkar se je rodil vstvaritelj klasične francoske žaloigre, Pierre Corneille, zato pozivlje list „Indépendance Belge“, naj se prenesejo njegove kosti v Panteon, v grobišče vseh slavnih Francozov. Čitavši te vrste, se spominja človek, ali bi tudi naš Prešern — ki je vsekakor v umetniškem oziru mnogo nad Kornejem — ne zaslužil, da se izkopije in se položi njegove kosti v poseben mavzolej?

Angleški milijonar Georg Herring je podaril 20 milijonov kron generalu Bootu z nalogo, da jih porabi za londonske brezposelne delavce. Vsa angleška javnost se je pečala z vprašanjem, kako porabi general ta denar, da odgovarja namenu podelitve. Zdaj je zagonetka vsaj deloma rešena, ko je naselil general dvesto brezposelnih rodbin na kmete in jim kupil od bogatih lordov zemlje. Milijonar Herring pa je

sploh znan kot velik človekoljub. Ko je nabralo neko društvo denar za dobrodelne namene, je izjavil Herring, da dá za vsak šiling, ki ga daruje kdo v gotovem času, pet svojih. Darovalci so seveda hoteli s prispevki, kakor so mogli in milijonar je moral plačati naposled celih 40 milijonov kron.

Hčerka ameriškega predsednika. V zadnjem času je postala moda žensk kaj čudna. Izmislile so si stare kroje, ki jih dobimo le še po muzejih. Naprava take obleke pa stane silno mnogo denarja. Tudi hčerka ameriškega predsednika Roosevelta si je hotela dati napraviti svojo poročno obleko po starinskem vzoru. V ta namen je naročila velikemu dunajskemu trgovcu s čipkami, naj ji priskrbi za 50.000 K starinskih čipk, tudi če so že obnošene. Že nekaj dni za tem pa je naročilo odpovedala s pripombo, da prosi oprostjenja, a je porabila za čipke namenjeni denar kot prispevek podpor-nemu komiteju v Ameriki za uboge žide v Rusiji.

Sredstvo proti strupu kač. Dolgo časa so se trudili zdravniki, sestaviti zdravilo, ki bi preprečilo smrt po strupenih kačah upičenih ljudi. Zdaj je iznašel dr. Lamb metodo, po kateri misli sestaviti za vsak strup gotovo učinkujoči protistrup. Dosedaj je napravil zdravilo proti strupu kobre in se je poskus na konju, ki ga je pičila imenovana kača, v vsakem oziru obnesel. Težavo bo delala le različnost kač, posebno pa še, če prizadeti ne bo vedel, kakšne vrste je bila žival, ki mu je zastupila kri. Ker učinkuje strup nekaterih kač neverjetno hitro — človek je n. pr. tekom desetih minut zdrav in mrtev — bo tudi novo zdravilo brezpomembno, če je ne bodo imeli popotniki, ki hodijo n. pr. po Indiji, v celih zbirkah vedno pri sebi.

Ljudska izobrazba.

Čehi.

(Dalje.)

Rastislava je izdajalski ujel Svatopluga, ga izročil Ljudevitu Nemškemu, kateri ga je dal oslepiti in zapreti l. 870. Ko je hotel Karlman slovanske dežele popolnoma uničiti in so tudi nemški škofje vjeli Metodija in ga odpeljali iz dežele, vzdigne se ves moravski narod zoper svoje tlačitelje. Karlman Korotanski si ni vedel drugače pomagati in je odpustil Svatopluga, katerega sta mejna grofa Viljem in Evgiskalk zaprla, iz ječe in ga postavil za kneza moravskega. Svatoplug mu je moral pred odhodom priseči zvestobo, a prišedši na domača tla je dal spremljajoč ga bavarske vojake napasti in pomoriti, sebe pa povzdigniti na moravski prestol. Ko ga je Ljudevik Nemški mislil kaznovati, branil se mu je Svatoplug v zvezi z češkim knezom Bořivojem tako krepko in vspešno, da se je moral nemški kralj z njim pomiriti in slovesno priznati samostalnost velikomoravskega kraljestva l. 874. Po tej slavni vojski si je Svatoplug na vso moč prizadeval, da razširi in utrdi Moravsko državo. Po Koceljevi smrti je zjedinił Přibinovo deželo v dolnji Panoniji z lepim mestom Mozaburg z Moravskim in je tudi sklenil tesno zvezo z Přemislidskim knezom na Češkem, vsled katere je prišla ta dežela pod moravsko vrhovno oblast. Moravski cerkvi je na čelo postavil sv. Metodija, katerega so bili zavidni nemški škofje po večkratnem ukazu papeža Janeza VIII. izpustili iz zaporu. A ta cerkvena in državna samostalnost velikomoravskega kraljestva je trajala le malo časa. Najprej je prenehala cerkvena samostalnost. Nemška duhovščina je Metodija naprestano črtila in obrekovala. Po njegovi smrti se ji je celo posrečilo vse slovanske duhovnike pregnati in jih nadomestiti z nemškimi. Tako so prenehali tudi slovanski cerkveni obredi l. 886. Ko se je jel Svatoplug umešavati v notranje zadeve nemške države nastala je med njim in kraljem Armelтом huda vojska, ki je trajala do Svatoplugove smrti l. 894. Potem so se začele na Moravskem hude razprtije med Svatoplugovoma sinovoma v največjo škodomoravski državi. Ta je vedno bolj propadala, dokler je niso končno Madžari, katere je bil Arnolf na pomoč poklical zoper Svatopluga, v zvezi s Čehi popolnoma podjarmili.

Češki knezi iz Přemislidske rodovine so si pridobili po uničenju Veliko-moravskega kraljestva svojo samostalnost. Prebivalci češke dežele so po slovanskem apostolu Metodiju sprejeli krščansko vero. Metodij je krstil vojvodo Bořivoja, moža sv. Ljudmle. Krščanstvo je pozneje zatrla za malo časa kneginja Drahomira, mati sv. Va-

clava. Drahomira so pa pregnali in naslednik Vaclav Sveti je vladal početkom X. stoletja in se je posebno trudil za razširjevanje krščanstva med svojimi rojaki. Vaclav je ustanovil državno Češko enoto s tem, da si je podvrgel posamezne redovne kneze. Za vojvode Boleslava II. je bila v Pragi ustanovljena l. 973. škofija, katero je prvi vodil neki saški menih Ditmar. Tega je nasledoval sv. Vojteh (sv. Adalbert), ki je končno pri poganskih Prusih oznanjeval sv. vero in tam umrl kot mučenik. Razni češki knezi so se skušali iznebiti nemške vrhovne oblasti, ter se mnogo vojskovali z nemškimi kralji, ali le nekateri knezi so bili srečni v tem boju. Srečnejši so pa bili v tem, da so stalno združili Moravsko s Češkim.

Slovenci.

Slovenci so prišli v šestem stoletju od vzhodne strani in poselili ves svet po vzhodnih planinah, ki jih imenujemo danes Avstrijske alpe.

Ta mirni slovanski razrod je mnogo trpel v novem bivališču. Tlačili so ga razni narodi. Surovi Obri ali Avari so podjarmili korotanske Slované, kakor imenujejo pisatelji srednjega veka Slovence, živeče po Avstrijskem, Štírskem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in tedaj tudi po večjem še po celi Tirolski. Obrovske sužnosti jih je rešil kralj Samo, ki je poleg drugih Slovanov vladal tudi Slovence, v veliko zavist kralja Frankov. S štirimi velikimi vojskami je napadel frankovski kralj Dagobert svojega slovanskega tekmeča Samo. Zgodilo se je to leta 630. Kralj Samo je premagal v tridnevni krvavi bitki frankovske vojske pri Vogastis gradu ob levem bregu Mure na Štajerskem.

Po njegovi smrti pa je tudi njegova velika slovanska država razpadla in korotanskim Slovanom t. j. Slovincem je vladarila posebna knežja rodbina, ki se je morala neprestano boriti z Obri, pozneje tudi z Bavarci. Ti Nemci so bili takrat najhujši sovražniki Slovincem, ker bi jih radi, v zvezi s Franki, potisnili iz njihovih bivališč dalje proti vzhodu ali pa jih popolnoma uničili. Tako je napadel bavarski vojvoda Tasilo že prej dvakrat slovenske dežele in po njih strašno razsajal. Prvič (l. 595.) je bil srečen: drugič, leto kasneje, pa so se zavezali Slovenci z Obri in popolnoma pokončali bavarsko vojsko. Nič man sovražen je bil Slovincem Tasilov sin Daribald II., ki je pogostoma vdrl v slovenske dežele in razsajal v njih po vzgledu svojega očeta.

Zveza Slovincem in Obrov pa je trpela le nekaj let, kajti že sredi osmega stoletja so bili pritiski Obrov na Slovence tako hudi, da se jim niso mogli več sami ustavljati. Borut, prvi po imenu znani korotanski vojvoda, je prosil bavarskega vojvodo Tasilo II. pomoči. Ta je prošnji ugodil in potolkel ropajoče Obre, a za plačilo je moral priznati Borut bavarsko nadoblast. V poročtvu zvestobe in udanosti je moral poslati na dvor bavarskega vojvode mnogo zastavljencev, med njimi svojega sina Karasta (Gorazda) in bratrance Kajtimara (Kotemara).

(Dalje prih.)

Od uredništva. Prosimo vse one gospode, ki so obljubili stopiti z novim letom med so-trudnike Našega Lista, naj nam blagovolijo poslati svoje doneske čim prej mogoče, ker olajšajo s tem izdatno naše delo v uredništvu. Prosimo tudi vse one somišljenike, ki bi hoteli stopiti z nami v ožjo zvezo, pa nam dozdej še niso znani, naj nam javijo svoje cenjene naslove. Glede dvakratnega izdajanja Našega Lista na teden, kakor smo ga že nekaterim gospodom koncem novembra l. l. obljubili, za danes le toliko, da se zgodi to vsaj ob pol letu. Avtoriziran prevod Bebelnove „Žene“ pričnemo objavljati s tretjo številko Našega Lista. Bebelnova „Žena“ je brez dvoma najboljšo delo o ženskem vprašanju in naši družbi. Zatorej ni čuda, če jo dobimo prevedeno na 36 različnih jezikov. Trdijo, da je dala Bebelnu okrog pol milijona honorarja!

Listnica upravnništva. Somišljenikom! Na razna pismena vprašanja glede novih naročnikov odgovarjamo tem potom vsem, ki se tako iskreno zanimajo za prospeh Našega Lista, da je to šele l. številka po novem letu, in da je uspeh odvisen od priporočila vseh tistih naših somišljenikov. Morda jih bo zanimalo, če jim povemo, da sta med našimi naročniki tudi uredništvi „Slov. Naroda“ in „Slovenca“.

Odlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diploma in
zlato medaljo.

Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

Izborno zalogo raznovrstnih
novih in starih vin v sodih in
steklenicah priporoča

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Zahtevajte „Naš List“

v javnih lokalih!

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše vrste
K 12.—, Belo puhasto naskubljeno K 18.—,
K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—,
K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Za-
menja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini. 8
Benedikt Sachsel, Lobes 369. Pošta Pízen, Češko.

Seydlin

Najbolje za zobe

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1.50, po pošti K 1.60. — Naroča se
pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni
A. Slatnar v Kamniku.

Šunka

s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10,
plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho
meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld.,
glavina brez kosti po 50 kr.

Salame

dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po
1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20,
à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80,
kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka,

brinovec pristen, liter od 70 kr. do
gld. 1.20., brinov cvet liter gld. 1.50.

To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil
naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZA

pristen le s trgovskosodno registr.
zeleno varstveno znamko z unom.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in
pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč,
vomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper
zgago, napenjanje, telesno zaprtje, **influenca**,
za rane, zobne bolečine itd. Poštnino prosto do vsake
poštnice pošljalje 2 zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih ste-
klenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „rosa
centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje.

Pri vseh, se tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah
ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštnino, pošto sprem-
nico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3.60. Pristno le iz **lekarnar-
ne „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi** pri
Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev
dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pri-
denejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo po-
sebej dopoljujejo.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo
manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleniče (1 ducat)	5.— K	48 stekleniče (4 ducate)	16.— K
24 stekleniče (2 ducata)	8.60 „	60 stekleniče (5 ducate)	19.— „
36 stekleniče (3 ducate)	12.40 „	Manj od 12 stekleniče	se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi z vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici,
proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu
dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste slinice ter deluje izvrstno pri vseh,
tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h;
6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od
mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljeniji ljudski zdravili
med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in
z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse
strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri
vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstra-
njujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo
kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike
gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki
vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse boleti na
maternice in madron; zato ne smejo

Vsak dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“ in „Ježa“,

kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“,

kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Sl. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,

kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljše

najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost! Izvanredno nizka cena!

1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron,
3 kg 7.20, 5 kg 11.50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne
za K 1.20 in 5 kg-ne za K 1.60 franko nazaj.

Ekstrakt naj še shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poštnina, je najumestneje naročiti na enkrat
3 kg ekstrakta. Da bodé mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se
blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi
poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo.
V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač

„Abstinencija“

Ljutomer

Štajersko.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Tiskovine

za industrijo, trgovino
in obrt

od navadnega trgov-
skega zavitka do ob-
širnega cenika.

Tisk umetniških raz-
glednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN

A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEC-
BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI
NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s pri-
logo „Kamničan“ in
„Slov. Gospodinjo“ ter
„Oglasnika“.

Trgovina s papirjem
in pisalnimi potreb-
ščinami.

Knjigoveznica.